

Uit Oude Tijden

Jolette van Eijde

Onlangs ontving het Puttens Historisch Genootschap uit handen van E. v.d. Hazel een mooi, oud boekwerkje, getiteld "Uit oude tijden". Het boekje is in 1928 uitgegeven door de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek "Putten" te Putten. Er staat een groot aantal aardige afbeeldingen in met tekst en uitleg. Het boekje is een verzamelal-

bum, waarbij de te verzamelen plaatjes op de daarvoor bestemde plaatsen konden worden ingeplakt. Dit album is helemaal compleet en we willen u graag enkele van deze plaatjes met uitleg tonen. In het voorwoord van het boekje geeft de samensteller een toelichting over de inhoud:

VOORWOORD

L.S.

Dit album geeft U een beknopt overzicht van het maatschappelijk leven onzer voorouders.

Dat dit overzicht zeer onvolledig moest zijn is te begrijpen. In tachtig korte schetsjes de zeden en gebruiken van een volk, over een tijdsverloop van pl.m. 5 eeuwen te beschrijven, behoort tot de onmogelijkheden, temeer daar door geringe plaatsruimte, wij met den tekst moesten woekeren.

Wanneer echter, door het lezen van dit album, Uw belangstelling is opgewekt voor de geschiedenis van ons eigen land en volk, een geschiedenis echter niet bestaande uit een dorre opsomming van jaartallen en feiten, maar het dagelijksch leven zoo rijk en afwis-

selend aan belangwekkende gebeurtenissen behandelende, dan zullen wij ons doel volkomen bereikt achten.

De samensteller S. W.
Amsterdam, Augustus 1928

Maar zo'n aardig boekje maakt nieuwsgierig: waar stond die fabriek? Sinds wanneer stond die in Putten? Er is enige navraag gedaan over deze fabriek, maar er blijven veel vragen staan. Wie weet hier meer over te vertellen? Indien er mensen meer informatie hebben over de oude stoomzuivelfabriek, dan houdt de redactie zich aanbevolen.

Wat we inmiddels wel weten, is het volgende:

De stoomzuivelfabriek heeft gestaan aan de Stationsstraat, ongeveer ter hoogte van de Mennestraat. Later (maar wanneer precies?) verhuisde het naar de overkant van de straat. Het was het eigendom van Van Malenstein (in welke periode?). Naderhand (wanneer?) is er in het gebouw een wasserij gekomen. Uit de archieven van de PTT bleek dat op het moment dat er in Putten telefoon kwam, op 19 januari 1909, er vier telefoonnummers bekend waren. S.K. van de Meij, directeur van de boterfabriek aan de Spoorstraat, kreeg telefoonnummer 4. Dit nummer staat ook vermeld op de omslag van het boekje, dus we mogen ervan uitgaan dat het om dezelfde fabriek gaat.

Heel aardig is dat we een mooie foto van de oude boterfabriek kregen toegespeeld door de heer Landstra. Het maakt het beeld over de fabriek iets completer. Wellicht kunnen we in de volgende Graver meer informatie geven. Dan volgen hieronder nog enkele plaatjes uit het boekje:

1. De Nieuwjaarswenschen werden meestal aangeboden in den vorm van een almanak of gedicht, speciaal voor deze gelegenheid vervaardigd.
Is de manier waarop de nieuwjaarswensch wordt aangeboden wel veranderd, de dank der ontvanger, omgezet in klinkende munt, is de zelfde gebleven.
2. Wanneer in het voorjaar de natuur uit haar winterslaap ontwaakt; de vogels bedrijvig hun nestje bouwen en

boomen en planten er als 't ware in wedijveren wie de mooiste bloesem en bloemenpracht ten toon kan spreiden, dan gevoelt ook de mensch het verlangen aan dit lentefeest deel te nemen.

Bij onze voorouders uitte zich dat o.a. in het oprichten van een meiboom, het kiezen van de Pinksterblom en het vieren van Palmphaschen. Velen dier gebruiken stammen in hun oorsprong van Germaansche gewoonten af.

3. De Pinksterblom werd gekozen uit de meisjes van het dorp. Versierd met groen en bloemen werd een „ommeganck” gehouden waarbij geld werd opgehaald dat des avonds in brooddronkenheid werd verteerd.
4. Het oprichten van een meiboom geschiedde meestentijds ter eere van een zeker persoon. Zoo richtten kinderen ze bijv. voor hun ouders op, terwijl die weer een boom hadden om het staatshoofd hulde te brengen.
In 1612 werd het oprichten van een meiboom, gezien de baldadigheden welke daar soms uit voortsproten, „strengelijk verboden”, maar gedurende de Fransche revolutie is zij weer in eere hersteld.
5. Het St. Nicolaasfeest werd reeds i. d. XIVE eeuw in Holland gevierd. De kinderen kregen vrij van school en het geven van geschenken was reeds vrij algemeen. Nu is het vieren van St. Nicolaas bij uitstek een familiefeest terwijl vroeger de goede Sint meer op straat herdacht werd en er te Amsterdam een St. Nicolaas-markt was.
6. Toen de graaf van Leicester in 1586 een bezoek aan Amsterdam zou brengen, werd een groot gebouw, dat vroeger voor klooster diende, hem als verblijfplaats aangewezen. Voor dat hij er echter zijn intrek nam, werd er een echt Hollandsche schoonmaak gehouden door niet minder dan dertien schoonmaaksters. Het werd een vroolijke schroben waschpartij, waarbij ook de innerlijke mensch niet werd vergeten. Men kan dus met recht spreken van een Schoonmaakfeest.